

" Waterkwaliteit en visbestand in het Kanaal Ieper-IJzer anno 2023 "

1. Inleiding

Het kanaal van Ieper naar de IJzer is in de volksmond en bij de vissers nog steeds bekend als "de Ieperlee ". Twee sassen verdelen het kanaal in een boven-, midden- en onderpand. Vanaf de kaai in Ieper tot aan de Knokkebrug, waar het onderpand uitmondt in de IJzer, meet het 15 kilometer lang.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

Het Kanaal Ieper-IJzer is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2022 voor de fysisch-chemische resultaten en 2021 voor de biologische. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor het Kanaal Ieper-IJzer in 2015 "ontoereikend" en evolueerde in 2022 naar "slecht".

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "ontoereikend", en evolueerde in 2021 eveneens naar "slecht".

b) Toekomstperspectieven

b1) De acties om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn beschreven in de visie van de stroomgebiedbeheerplannen (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/andere-gebieden/kanaal-ieper-ijzer/visie>).

Via de gebiedsgerichte werking wordt de uitvoering van de acties geïnitieerd en opgevolgd (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/andere-gebieden/kanaal-ieper-ijzer/gebiedsgerichte-werking>).

Zo staat een gefaseerde slibruiming van het Kanaal Ieper-IJzer op de agenda van De Vlaamse Waterweg, zet de stad Ieper in op verdere sanering van het huishoudelijk afvalwater en samen met alle betrokken instanties worden calamiteiten op het bedrijventerrein Ieperleekanaal opgespoord.

b2) Het Kanaal Ieper-IJzer heeft als gebiedsprioritering klasse 6: gebied waar de goede ecologische toestand nog niet bereikt wordt in 2033, maar waar wel een vooruitgang beoogd wordt via generieke maatregelen; zie:

<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen>.

3. Afvissingen

A) Afvissing in 2020

In opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) werd door VisAdvies BV en Visserij Service Nederland in 2020 een bemonstering uitgevoerd.

De bemonsteringen in het Kanaal Ieper-IJzer vonden plaats op 15 en 16 juni 2020.

a) Vissoortensamenstelling en omvang van het bestand

In totaal zijn 18 vissoorten en een hybride vissoort aangetroffen (Tabel 3.12).

Baars, brasem, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, gibel, hybride, karper, kolblei, kleine modderkruiper, aal/paling, pos, snoek en snoekbaars zijn de eurytope vissoorten.

De bittervoorn, rietvoorn en zeelt zijn limnofiele soorten.

In Tabel 3.12 zijn achtereenvolgens de bestandschattingen weergegeven met betrekking tot de visbiomassa in kg/ha en in aantal/ha. De visbiomassa wordt geschat op 294,7 kg/ha en de visdichtheid op 9667 vissen/ha.

De visbiomassa bestaat voor 98% uit eurytope vissoorten, 1% uit limnofiele vissoorten en voor 1% uit rheofiele vissoorten.

Op basis van gewicht wordt het visbestand gedomineerd door brasem (37%) en blankvoorn (29%), gevolgd door karper (9%).

Op basis van aantallen is de blankvoorn (41%) dominant, gevolgd door baars (17%) en pos (15%).

Het Kanaal Ieper-IJzer is daarnaast opgedeeld in twee deelverbredingen/insteekdokken. In het rechte gedeelte van Boezinge Dorp-Ieper zijn meer verschillende soorten aangetroffen (13) dan in de zwaaikommen Boezinge Dorp-Ieper (6).

De biomassa in het rechte gedeelte bedraagt 342,2 kg/ha en wordt gedomineerd door brasem (56%). In de zwaaikommen bedraagt de biomassa 42 kg/ha en wordt gedomineerd door baars (31%) en blankvoorn (31%). In aantallen wordt het rechte gedeelte gedomineerd door pos (35%) en brasem (30%). Bij de zwaaikommen wordt het aantal gedomineerd door baars (29%).

Het roofvisbestand bestaat uit snoek en baars (>15 cm) en heeft een omvang van 24,6 kg/ha. De omvang van de proovissen is 84 kg/ha. Op 1 kg roofvis is 3,42 kg aan proovis (alle vissen < 15 cm) aanwezig. Bij deze verhouding van 1:3,42 heeft de roofvis een zwak regulerend effect op het aandeel planktivore en bodem woelende vissoorten.

b) Vergelijking per deelgebied

In Tabel 3.15 is een overzicht gegeven van de vissoortsamenstelling en de biomassa van de deelgebieden IJzer-Boezinge Sas, Boezinge Sas-Boezinge Dorp en Boezinge Dorp-Ieper. In de deelgebieden zijn respectievelijk 17, 11 en 13 soorten gevangen. De biomassa is respectievelijk 311,9 kg/ha, 83,7kg/ha en 328,8kg/ha.

Het verschil is met name het grootst in vissoortsamenstelling en visbiomassa ten opzichte van Boezinge Sas-Boezinge Dorp. Het verschil in soortenrijkdom is waarschijnlijk te verklaren door het ontbreken van een aantal ecologische niches die niet worden gefaciliteerd in de oevers van dit stuwpand.

Kenmerkend is het ontbreken van de bittervoorn en de driedoornige stekelbaars in de vissoortsamenstelling. Het verschil in visbiomassa ten opzichte van Boezinge Sas-Boezinge Dorp in vergelijking met de andere twee stuwpanden zit vooral in de aangetroffen hoeveelheid brasem, karper, snoek, snoekbaars en aal/paling. De aangetroffen hoeveelheid van deze vissoorten is aanzienlijk hoger in IJzer-Boezinge Sas en Boezinge Dorp-Ieper.

Het verschil in biomassa is grotendeels te wijten aan de regelmatige incidenten met de waterkwaliteit in Boezinge Sas-Boezinge Dorp. Waarschijnlijk hebben lozingen vanuit de naburige industrie een groot negatief effect op de waterkwaliteit waardoor dit pand geen hogere biomassa kan waarborgen. Ter illustratie heeft er in 2015 (na de bemonstering) een grote vissterfte plaatsgevonden door zuurstofloosheid als gevolg van de slechte waterkwaliteit.

Aanvullend lijkt het aantal geschikte paai- en opgroei gebieden onvoldoende, waardoor het aantal één- en tweezomerige vissen relatief laag is. Hoge aanwas in het 0+ jaarklasse is belangrijk om de oudere leeftijdsklasse aan te vullen op de lange termijn. Daarnaast is de predatie druk in Boezinge Sas-Boezinge Dorp laag, kenmerkend is de relatief hoge aangetroffen hoeveelheid blankvoorn. Dit wordt versterkt door de lengtefrequentie grafiek van de blankvoorn.

IJzer-Boezinge Sas en Boezinge Dorp-Ieper hebben een normale visbiomassa, gelet op het viswatertype van deze stuwpanden. De stuwpanden worden gedomineerd door eurytope vissoorten zoals brasem, blankvoorn en baars. Hoewel de beide stuwpanden ongeveer in biomassa gelijk zijn, is de visbiomassa samenstelling in IJzer-Boezinge Sas en Boezinge Dorp-Ieper verschillend.

B) Afvissingen in 2017 en 2021 door het INBO

Het INBO heeft het Kanaal Ieper-IJzer in 2017 afgevisst. Er werden toen 12 vissoorten gevangen [zie : Tabel].

In 2021 werden 5 vissoorten gevangen, namelijk baars, bittervoorn, paling, rietvoorn en zeelt [zie : Tabel].

C) Afvissing in 2022 door het INBO

In 2022 werden bij een afvissing in Ieper, zwaaiikom Watermolenberg 6 vissoorten gevangen, namelijk baars, blankvoorn, brasem, paling, pos en snoekbaars.
[zie : Tabel].

VERBEIREN Marc

Wolvertem, oktober 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2023-2024 , vraag nr. 1045 van 13 september 2023 } .

tabel 3.12 Overzicht vissoortensamenstelling kanaal Ieper-IJzer in 2020, per lengteklasse in kg/ha (boven) en aantal/ha (onder) .

Gilde	Naam	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41	Totaal	%
Eurytoop	Baars	4	11	2,5	0,3		17,8	6%
	Brasem	0,2	10,6	19,4	9,2	68,4	107,7	37%
	Blankvoorn	2,9	40,8	39,1	2,4		85,2	29%
	Driedoomige Stekelbaars	<0,1	<0,1				<0,1	<0,1
	Giebel		0,9	0,7	1,8		3,4	1%
	Hybride			1,3			1,3	0%
	Karper	<0,1				25,3	25,3	9%
	Kolblei	<0,1	0,7	4,3			4,9	2%
	Kleine Modderkruiper		<0,1				<0,1	<0,1
	Aal/Paling		<0,1	0,8	5,8	4,9	11,5	4%
	Pos	0,2	9				9,2	3%
	Snoekbaars	2,7		0,1	0,7	11,6	15	5%
	Limnofiel	Bittervoorn	<0,1	0,2				0,3
Rietvoorn/Ruisvoorn		<0,1	0,1	0,3			0,3	0%
Zeelt			0,6	0,9			1,5	1%
Rheofiel	Riviergrondel		<0,1				<0,1	<0,1
Exoot	Winde	<0,1	<0,1	0,3	1,4		1,7	1%
	Blauwband	<0,1	0,1				0,1	0%

Gilde	Naam	0 - 15	16 - 35	36 - 44	45 - 54	55 <=	Totaal	Perc.
Eurytoop	Snoek		0,5		1,1	7,8	9,5	3%
	Totaal						294,7	100%

Gilde	Naam	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41	Totaal	%
Eurytoop	Baars	836	762	26	1		1625	17%
	Brasem	44	719	315	25	46	1147	12%
	Blankvoorn	699	2674	577	9		3959	41%
	Driedoomige Stekelbaars	1	3				4	0%
	Giebel		31	3	4		38	0%
	Hybride			14			14	0%
	Karper	1				3	4	0%
	Kolblei	4	62	50			116	1%
	Kleine Modderkruiper		1				1	0%
	Aal/Paling		9	51	98	26	184	2%
	Pos	90	1363				1454	15%
	Snoekbaars	312		2	3	2	319	3%
	Limnofiel	Bittervoorn	226	441				667
Rietvoorn/Ruisvoorn		1	3	2			6	0%
Zeelt			18	11			28	0%
Rheofiel	Riviergrondel		3				3	0%
	Winde	1	3	2	3		9	0%
Exoot	Blauwband	16	63				80	1%

Gilde	Naam	0 - 15	16 - 35	36 - 44	45 - 54	55 <=	Totaal	Perc.
Eurytoop	Snoek		4		1	4	9	0%
	Totaal						9667	100%

tabel 3.15 Visbiomassa en vissoortensamenstelling van kanaal Ieper-IJzer in 2020 per deelgebied. (1. IJzer-Boezinge Sas, 2. Boezinge Sas-Boezinge Dorp, 3. Boezinge Dorp-Ieper.)

Deelgebieden		1.		2.		3.	
Gilde	Naam	kg/ha	%	kg/ha	%	kg/ha	%
Eurytoop	Baars	40,5	13%	6,6	8%	5,5	2%
	Brasem	25,8	8%	8,7	10%	182,2	55%
	Blankvoorn	158	51%	57,9	69%	43,6	13%
	Driedoornige Stekelbaars	<0,1	0%				0%
	Giebel	8,7	3%			0,6	0%
	Hybride	0,2	0%			2,2	1%
	Karper	31,6	10%			26,7	8%
	Kolblei	3,4	1%	0,5	1%	6,9	2%
	Kleine Modderkruiper	<0,1	0%				0%
	Aal/Paling	20,7	7%	3,8	5%	7,1	2%
	Pos	2,3	1%	0,1	0%	15,7	5%
	Snoek	4,2	1%	1,9	2%	14,5	4%
	Snoekbaars	15,1	5%	0,1	0%	18,2	6%
Limnofiel	Bittervoorn	0,8	0%				0%
	Rietvoorn/Ruisvoorn	0,2	0%	0,5	1%	0,4	0%
	Zeelt			0,4	0%	2,8	1%
Rheofiel	Riviergrondel	<0,1	0%				0%
	Winde	0,1	0%	3,2	4%	2,4	1%
Exoot	Blauwband	0,3	0%				0%
Totaal		311,9	100%	83,7	100%	328,8	100%
Aantal soorten (excl. Hybride)		17		11		13	

TABEL Afvissing in 2017 door het INBO

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	baars	1.00	5.50
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	bittervoorn	1.00	2.50
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	blankvoorn	35.00	458.30
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	blankvoorn	11.00	414.10
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	blauwbandgrondel	2.00	13.30
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	blauwbandgrondel	2.00	9.60
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	driedoornige stekelbaars	1.00	0.60
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	giebel	1.00	40.80
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	giebel	2.00	102.70
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	kolblei	25.00	235.00
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	kolblei	6.00	25.60
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	paling	4.00	248.90
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	paling	10.00	1701.60
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	pos	1.00	4.20
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	rietvoorn	1.00	20.20
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	rietvoorn	1.00	2.40
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	snoekbaars	3.00	8.80
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	snoekbaars	31.00	177.70
KANAAL IEPEL-IJZER	44224/177100	aan de Boezingbrug	Ieper	West- Vlaanderen	Ijzerbekken	2017	zeelt	3.00	129.20

TABEL Afvissing in 2021 door het INBO

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Kanaal Ieper-Ijzer	44224/177100	aan de Boezingebrug	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2021	baars	89.00	2082.78
Kanaal Ieper-Ijzer	44224/177100	aan de Boezingebrug	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2021	bittervoorn	3.00	1.20
Kanaal Ieper-Ijzer	44224/177100	aan de Boezingebrug	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2021	paling	20.00	1133.20
Kanaal Ieper-Ijzer	44224/177100	aan de Boezingebrug	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2021	rietvoorn	1.00	10.70
Kanaal Ieper-Ijzer	44224/177100	aan de Boezingebrug	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2021	zeelt	9.00	467.60

TABEL Afvissing in 2022 door het INBO

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	baars	13.00	293.00
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	baars	18.00	292.00
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	blankvoorn	2.00	191.00
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	brasem	1.00	17.00
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	paling	7.00	689.30
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	pos	30.00	224.00
Kanaal Ieper-Ijzer	45395/173275	zwaaiikom Watermolenberg	Ieper	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2022	snoekbaars	7.00	290.00